

DODATAK I
STATISTIČKA KLASIFIKACIJA INSTITUCIONALNIH
SEKTORA

S.1 EKONOMIJA BOSNE I HERCEGOVINE

S.11 Nefinansijska preduzeća

- S.11001 Javna nefinansijska preduzeća
- S.11002 Nacionalna privatna nefinansijska preduzeća
- S.11003 Inostrano kontrolisana nefinansijska preduzeća

S.12 Finansijske institucije

- S.121 Centralna banka
- S.122 Preduzeća koja primaju depozite osim Centralne banke
 - S.12201 Javna preduzeća koja primaju depozite osim Centralne banke
 - S.12202 Nacionalna privatna preduzeća koja primaju depozite osim Centralne banke
 - S.12203 Inostrano kontrolisana preduzeća koja primaju depozite osim Centralne banke
- S.123 Novčani fondovi
 - S.12301 Javni novčani fondovi
 - S.12302 Nacionalni privatni novčani fondovi
 - S.12303 Inostrano kontrolisani novčani fondovi
- S.124 Nenovčani investicioni fondovi
 - S.12401 Javni nenovčani investicioni fondovi
 - S.12402 Nacionalni privatni nenovčani investicioni fondovi
 - S.12403 Inostrano kontrolisani nenovčani investicioni fondovi
- S.125 Ostali finansijski posrednici osim osiguravajućih društava i penzionih fondova
 - S.12501 Javni ostali finansijski posrednici osim osiguravajućih društava i penzionih fondova
 - S.12502 Nacionalni privatni ostali finansijski posrednici osim osiguravajućih društava i penzionih fondova
 - S.12503 Inostrano kontrolisani ostali finansijski posrednici osim osiguravajućih društava i penzionih fondova
- S.126 Pomoćne finansijske institucije
 - S.12601 Javne pomoćne finansijske institucije
 - S.12602 Nacionalne privatne pomoćne finansijske institucije
 - S.12603 Inostrano kontrolisane pomoćne finansijske institucije
- S.127 Institucije koje se bave prijenosom finansijskih sredstava i zajmodavci
 - S.12701 Javne institucije koje se bave prijenosom finansijskih sredstava i zajmodavci
 - S.12702 Nacionalne privatne institucije koje se bave prijenosom finansijskih sredstava i zajmodavci
 - S.12703 Inostrano kontrolisane institucije koje se bave prijenosom finansijskih sredstava i zajmodavci
- S.128 Osiguravajuća društva
 - S.12801 Javna osiguravajuća društva
 - S.12802 Nacionalna privatna osiguravajuća društva
 - S.12803 Inostrano kontrolisana osiguravajuća društva
- S.129 Penzion fondovi
 - S.12901 Javni penzioni fondovi
 - S.12902 Nacionalni privatni penzioni fondovi
 - S.12903 Inostrano kontrolisani penzioni fondovi

S.13 Opća vlada

- S.1311 Centralna vlada (isključujući fondove socijalne sigurnosti)
- S.1312 Državna vlada (isključujući fondove socijalne sigurnosti)
- S.1313 Lokalna vlada (isključujući fondove socijalne sigurnosti)

S.1314 Fondovi socijalne sigurnosti

S.14 Domaćinstva

- S.141 Poslodavci
- S.142 Samozaposlene osobe
- S.143 Zaposlenici
- S.144 Primaoci vlasničkog dohotka i transfernog dohotka
- S.1441 Primaoci vlasničkog dohotka
- S.1442 Primaoci penzija
- S.1443 Primaoci ostalih transfera

S.15 Neprofitne ustanove koje služe domaćinstvima

S.2 INOSTRANSTVO

S.21 Države članice i institucije i tijela EU

- S.211 Države članice EU
- S.212 Institucije i tijela EU

S.22 Zemlje nečlanice i međunarodne organizacije nerezidentne u EU

DODATAK II
METODOLOGIJA STATISTIČKE KLASIFIKACIJE
INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Metodologija statističke klasifikacije institucionalnih sektora sadrži paragrafe evropske regulative "Evropski sistem nacionalnih računa - ESA 2010" koji se odnose na statističku klasifikaciju institucionalnih sektora.

JEDINICE I GRUPISANJE JEDINICA

2.01. Ekonomija zemlje je sistem u kojem institucije i ljudi međusobno djeluju kroz razmjene i transfere dobara, usluga i načina plaćanja (npr. novca) za proizvodnju i potrošnju dobara i usluga.

U ekonomiji, jedinice koje međusobno djeluju ekonomski su subjekti koji mogu biti vlasnici aktive, preuzimati obaveze i obavljati ekonomske aktivnosti i transakcije s drugim subjektima. Poznate su kao institucionalne jedinice.

Definisanje jedinica korištenih u nacionalnim računima služi različitim potrebama. Prvo, jedinice su bitne u određivanju ekonomije u geografskom smislu, npr. države, regije i skup država poput monetarnih ili političkih unija. Drugo, one su bitne za grupisanje jedinica u institucionalne sektore. Treće, bitne su za određivanje koji tokovi i stanja se bilježe. Transakcije između različitih dijelova iste institucionalne jedinice se, u načelu, ne bilježe u nacionalnim računima.

2.02. Jedinice i njihovo grupisanje koje se koristi u nacionalnim računima definiše se s obzirom na vrstu ekonomske analize kojoj su namijenjene, a ne na osnovu vrste jedinica koje se obično koriste u statističkim upitnicima. Kasnije jedinice (npr. preduzeća, holding društva, poslovne jedinice, lokalne jedinice, državni odsjeci, neprofitne ustanove, domaćinstva itd.) možda neće zadovoljavati potrebe nacionalnih računa jer se baziraju na kriterijima pravne, administrativne ili računovodstvene prirode.

Statističari moraju uvažavati definicije jedinica analize kako su postavljene u ESA 2010, kako bi se u istraživanjima kojima se prikupljaju realni podaci postepeno uveli svi elementi informacija koji su potrebni za izradu podataka na osnovu jedinica analize iz ESA-e.

2.03. Značaj sistema ESA 2010 je upotreba vrsta jedinica koje odgovaraju za tri načina potpodjele ekonomije:

- (1) za analizu tokova i stanja, ključno je odabrati jedinice koje omogućavaju proučavanje veza u ponašanju između ekonomskih subjekata;
- (2) za analizu procesa proizvodnje ključno je odabrati jedinice koje pokazuju tehničko-ekonomske veze ili odražavaju lokalne aktivnosti;
- (3) za omogućivanje regionalne analize, potrebne su jedinice koje odražavaju lokalne aktivnosti.

Institucionalne jedinice su tako definirane da se ispuni prvi od ovih ciljeva. Veze u ponašanju, kako su opisane u tački (1), zahtijevaju jedinice koje odražavaju svu svoju institucionalnu ekonomsku aktivnost.

Proizvodni procesi, tehničko-ekonomske veze i regionalne analize navedene u tačkama (2) i (3) zahtijevaju jedinice poput lokalnih poslovnih jedinica.

Prije davanja definicija jedinica korištenih u ESA 2010, potrebno je definisati granice nacionalne ekonomije.

GRANICE NACIONALNE EKONOMIJE

2.04. Jedinice koje čine ekonomiju neke zemlje i čiji se tokovi i stanja bilježe u ESA 2010 su one jedinice koje su rezidentne. Institucionalna jedinica je rezidentna u nekoj zemlji ako ima središte prevladavajućeg ekonomskog interesa na ekonomskom području te zemlje. Takve jedinice poznate su kao rezidentne jedinice, nezavisno o državljanstvu, pravnom obliku ili prisutnosti na ekonomskom području u trenutku kada obavljaju transakciju.

2.05. Ekonomsko područje sastoji se od sljedećeg:

- područja (geografskog područja) pod djelotvornom upravom i ekonomskom kontrolom jedne države;
- svih slobodnih zona, uključujući zatvorena skladišta i fabrike pod carinskim nadzorom;
- nacionalnog vazdušnog prostora, teritorijalnih voda i epikontinentalnog pojasa u međunarodnim vodama, nad kojima zemlja uživa isključiva prava;
- teritorijalnih enklava tj. geografskog područja koje se nalazi u inostranstvu, a koje po međunarodnim ugovorima ili sporazumima između zemalja, koriste državne agencije zemlje (npr. ambasade, konzulati, vojne baze, naučni centri itd.);
- nalazišta nafte, prirodnog plina itd. u međunarodnim vodama izvan epikontinentalnog pojasa, na kojima rade jedinice rezidentne na teritoriji koja je definisana u tačkama (a) do (d).

Ribarske brodice, ostali brodovi, plutajuće platforme i letjelice tretiraju se u ESA-i kao pokretna oprema, bez obzira na to jesu li u vlasništvu rezidentnih jedinica koje se njima koriste ili su u vlasništvu nerezidenata, a koriste ih rezidentne jedinice. Transakcije vezane uz vlasništvo (bruto investicije u fiksni kapital) i korištenje (najam, osiguranje itd.) pokretne opreme pripisuju se privredi zemlje u kojoj su vlasnik i/ili korisnik rezidenti. U slučaju finansijskog **leasinga**, pretpostavlja se promjena vlasništva.

Ekonomsko područje može biti veće ili manje od onoga kako je definisano gore. Primjer većeg područja je valutna unija poput Evropske monetarne unije; primjer manjeg područja je dio zemlje poput regije.

2.06. Ekonomsko područje isključuje eksteritorijalne enklave.

Takođe su isključeni dijelovi vlastitog geografskog područja zemlje koje koriste sljedeće organizacije:

- agencije ukupne države iz drugih zemalja;
- institucije i tijela Evropske unije; i
- međunarodne organizacije na temelju međudržavnih međunarodnih ugovora.

Područja koja koriste institucije i tijela Europske unije i međunarodne organizacije su posebna ekonomska područja. Značaj takvih područja je da su jedini rezidenti institucije.

2.07. Središte prevladavajućeg ekonomskog interesa označava da postoji lokacija unutar ekonomskog područja zemlje gdje jedinica obavlja ekonomske aktivnosti i transakcije u značajnoj mjeri, bilo na neodređeno vrijeme ili u određenom, ali dužem vremenskom periodu (godina dana

ili duže). Vlasništvo nad zemljištem i građevinama unutar ekonomskog područja smatra se dovoljnim da vlasnik ima središte prevladavajućeg ekonomskog interesa na tom mjestu.

Preduzeća su gotovo uvijek povezana samo s jednom ekonomijom. Oporezivanje i drugi pravni zahtjevi obično imaju za posljedicu korištenje posebnog pravnog subjekta za djelovanje u svakom pravnom sistemu. Uz to, posebna institucionalna jedinica se za statističke potrebe identifikuje ako jedan pravni subjekt ima značajne aktivnosti na dva ili više državnih područja (npr. za podružnice, vlasništvo nad zemljištem i multinacionalna preduzeća). Kao posljedica razdvajanja takvih pravnih subjekata, rezidentnost svakog od naknadno identifikovanih preduzeća je jasna. Središte prevladavajućeg ekonomskog interesa ne znači da se subjekti sa značajnim aktivnostima na dva ili više područja ne trebaju razdvojiti.

U nedostatku fizičke dimenzije preduzeća, njegova rezidentnost se utvrđuje prema ekonomskom području po čijem pravu je preduzeće osnovano ili registrovano.

2.08. Jedinice koje se smatraju rezidentnima u nekoj zemlji mogu se dodatno podijeliti na:

- jedinice koje se, s obzirom na sve transakcije izuzev onih vezanih uz vlasništvo nad zemljištem i građevinama, bave proizvodnjom, finansijama, osiguranjem ili preraspodjelom;
- jedinice koje, s obzirom na sve transakcije izuzev onih vezanih uz vlasništvo nad zemljištem i građevinama, prvenstveno učestvuju u potrošnji;
- sve jedinice u ulozi vlasnika zemljišta i građevina, s izuzetkom vlasnika izvanteritorijalnih enklava koje su dio ekonomskog područja drugih država ili su nezavisne države.

2.09. U slučaju jedinica koje nisu domaćinstva, s obzirom na sve transakcije izuzev onih vezanih uz vlasništvo nad zemljištem i građevinama, razlikuju se sljedeća dva slučaja:

- aktivnost se odvija isključivo na ekonomskom području države: jedinice koje izvedu tu aktivnost, su rezidentne jedinice te zemlje;
- aktivnost se, u periodu od jedne godine ili duže, odvija na ekonomskim područjima nekoliko zemalja: rezidentnom jedinicom se smatra samo onaj dio jedinice koji na ekonomskom području te zemlje ima središte prevladavajućeg ekonomskog interesa.

Rezidentna institucionalna jedinica može biti uslovno rezidentna jedinica, u slučaju da u periodu od godine dana ili duže aktivnost obavlja jedinica koja je rezidentna u drugoj državi. Ako se aktivnost obavlja kraće od godine dana, aktivnost ostaje dio aktivnosti proizvodne institucionalne jedinice i ne priznaje se posebna institucionalna jedinica. Ako je aktivnost beznačajna, iako traje duže od godine dana, i to za montažu opreme u inostranstvu, ne priznaje se posebna jedinica i aktivnosti se bilježe kao one od proizvodne institucionalne jedinice.

2.10. Domaćinstva, osim u svojstvu vlasnika nad zemljištem i građevinama, rezidentne su jedinice ekonomskog područja na kojem imaju središte prevladavajućeg ekonomskog interesa. Rezidentna su bez obzira na period proveden u inostranstvu kraće od godine dana. Ona uključuju posebno:

- pogranične radnike, definisane kao osobe koje svakodnevno prelaze granicu radi posla u susjednoj zemlji;
- sezonske radnike, definisane kao osobe koje napuštaju zemlju na nekoliko mjeseci kada je sezona, ali kraće od godine dana, radi posla u drugoj zemlji;
- turiste, pacijente, studente, zvaničnike u službenoj posjeti, poslovne ljude, trgovačke putnike, umjetnike i članove posade, koji putuju u inostranstvo;

- (d) lokalno osoblje koje radi u izvanteritorijalnim enklavama stranih država;
- (e) osoblje institucija Evropske unije te civilnih ili vojnih međunarodnih organizacija sa sjedištima u izvanteritorijalnim enklavama;
- (f) službene, civilne ili vojne, predstavnike državne vlasti (zajedno s njihovim porodicama) sa sjedištem u teritorijalnim enklavama.

Studenti se uvijek tretiraju kao rezidenti, bez obzira na dužinu trajanja njihovog studija u inostranstvu.

2.11. Sve jedinice, u svojstvu vlasnika zemljišta i/ili građevina koji su dio ekonomskog područja, rezidentne su jedinice ili uslovno rezidentne jedinice zemlje u kojoj se to zemljište ili građevine nalaze.

INSTITUCIONALNE JEDINICE

2.12. Definicija: institucionalna jedinica je ekonomska jedinica s obilježjem samostalnosti pri donošenju odluka u obavljanju svoje glavne funkcije. Smatra se da rezidentna jedinica predstavlja institucionalnu jedinicu na ekonomskom području gdje ima središte prevladavajućeg ekonomskog interesa ako ima samostalnost pri odlučivanju i vodi potpuni skup računa ili može sastaviti potpuni skup računa. Kako bi imao samostalnost pri odlučivanju u odnosu na svoju glavu funkciju, subjekt mora:

- (a) imati pravo na svoja vlastita dobra i aktivu; može mijenjati vlasništvo nad dobrom ili aktivom preko transakcija s drugim institucionalnim jedinicama;
- (b) moći donositi ekonomske odluke i obavljati ekonomske aktivnosti za koje je pravno odgovoran;
- (c) moći preuzimati obaveze u vlastito ime, preuzimati druge obaveze i sklapati ugovore; i
- (d) moći sastaviti potpuni skup računa sastavljen od računovodstvene dokumentacije koja obuhvata sve transakcije izvršene tokom računovodstvenog perioda, kao i bilans imovine i obaveza.

2.13. Sljedeća načela primjenjuju se u slučaju da subjekt ne posjeduje obilježja institucionalne jedinice:

- (a) za domaćinstva se smatra da imaju samostalnost pri odlučivanju u pogledu svoje glavne funkcije te su stoga svedeno institucionalne jedinice čak i kada ne vode potpuni skup računa;
- (b) subjekti koji ne vode potpuni skup računa, a ne mogu sastaviti potpuni skup računa ako se to od njih zatraži, nisu institucionalne jedinice;
- (c) subjekti koji vode potpuni skup računa, ali nemaju samostalnost pri odlučivanju, dio su jedinica koje ih kontrolišu;
- (d) subjekti ne moraju objaviti račune da bi bili institucionalne jedinice;
- (e) subjekti koji su dio grupe jedinica koje učestvuju u proizvodnji i vode potpuni skup računa smatraju se institucionalnim jedinicama čak i ako su središnjem tijelu (sjedištu), nadležnom za opću upravu grupacije prepustili dio svoje samostalnosti u donošenju odluka; sjedište samo za sebe smatra se institucionalnom jedinicom različitom od jedinica koje kontrolišu;
- (f) kvazi-društva su subjekti koji vode potpuni skup računa, ali nemaju pravni status. Njihovo ekonomsko i finansijsko ponašanje se razlikuje od ponašanja njihovih vlasnika, a nalikuje ponašanju društava. Smatra se da imaju samostalnost pri odlučivanju i da su posebne institucionalne jedinice.

Sjedišta društva i holding društva

2.14. Sjedišta društva i holding društva su institucionalne jedinice. Postoje dvije vrste:

- (a) Sjedište društva je jedinica koja izvršava upravnu kontrolu nad svojim društvima kćerima. Sjedišta društava dodjeljuju se dominantnom sektoru nefinansijskih društava svojih društava kćeri, osim ako su sve ili većina njihovih društava kćeri finansijska društva pa se u tom slučaju tretiraju kao pomoćne finansijske institucije (S.126) u sektoru finansijskih društava.

Ako postoji mješavina nefinansijskih i finansijskih društava kćeri, tada svrstavanje u sektore određuje prevladavajući udio dodane vrijednosti.

Sjedišta društava opisuju se pod međunarodnom standardnom klasifikacijom djelatnosti svih ekonomskih aktivnosti (ISIC Rev. 4), područje M, razred 7010 (NACE Rev. 2, M 70.10) kako slijedi: Ovaj razred uključuje nadzor i upravljanje drugim jedinicama istog društva ili preduzeća; donošenje stratejskih ili organizacijskih planova i odluka u vezi s društvom ili preduzećem; provođenje operativne kontrole i vođenje svakodnevnih poslova povezanih jedinica.

- (b) Holding društvo koje je vlasnik aktive društava kćeri, ali ne obavlja aktivnosti upravljanja je društvo koje se bavi prijenosom finansijskih sredstava (S.127) i svrstava se kao finansijsko društvo.

Holding društva opisana su pod ISIC Rev.4, Područje K, razred 6420 (NACE Rev. 2, K 64.20) kako slijedi:

Ovaj razred uključuje aktivnosti holding društava, tj. jedinica koje su vlasnici aktive (vlasnici kontrolnog udjela u vlasničkom kapitalu) grupacije društava kćeri i čija je glavna aktivnost imati vlasništvo nad grupacijom. Holding društva u ovom razredu ne pružaju nikakve druge usluge društvu u kojem se nalazi vlasnički kapital, tj. ona ne upravljaju drugim jedinicama.

Grupacije društava

2.15. Velike grupacije društava nastaju kada društvo majka kontrolišu nekoliko društava kćeri, koje mogu pored toga kontrolisati i svoja vlastita društva kćeri itd. Svaki član grupacije tretira se kao posebna institucionalna jedinica ako zadovoljava definiciju institucionalne jedinice.

2.16. Prednost netretiranja grupacija društava kao jedne institucionalne jedinice je da grupacije nisu uvijek stabilne tokom vremena, niti lahko prepoznatljive u praksi. Može biti teško skupiti podatke o grupacijama čije aktivnosti nisu blisko povezane. Mnoge grupacije su prevelike i heterogene da bi se tretirale kao jedna jedinica, a njihova veličina i sastav mogu se mijenjati tokom vremena kao posljedica spajanja i preuzimanja.

Subjekti posebne namjene

2.17. Subjekt posebne namjene (SPN) ili društvo posebne namjene je obično društvo s ograničenom odgovornošću ili komanditno društvo, osnovano za ispunjavanje parcijalnih, specifičnih ili privremenih ciljeva i za izolovanje finansijskog rizika, posebnih poreza ili regulatornog rizika.

2.18. Nema uobičajene definicije SPN-a, ali uobičajene su sljedeće karakteristike:

- (a) nemaju zaposlenike i nefinansijsku aktivu;
- (b) malo su fizički prisutni osim natpisa ili znaka koji potvrđuje njihovo mjesto registracije;
- (c) uvijek su povezani s drugim društvom, često kao zavisno društvo;
- (d) rezidentni su na različitom području od onoga na kojem su povezana društva rezidentna. U nedostatku fizičke prisutnosti, rezidentnost preduzeća se utvrđuje prema ekonomskom području po čijem pravu je preduzeće osnovano ili registrovano;

- (e) njima upravljaju zaposlenici drugog društva koje može, ali ne mora biti povezano društvo.

SPN plaća naknade za usluge koje su mu pružene i zauzvrat svojem društvu majci ili drugom povezanom društvu naplaćuje naknadu radi pokrivanja tih troškova. To je jedina proizvodnja u koju je SPN uključen, iako će često preuzeti obaveze u ime svog vlasnika i obično primiti prihod od investicija i vlasničke dobitke od aktive nad kojom je vlasnik.

- 2.19. Bez obzira na to ima li jedinica sve ili ni jednu od ovih karakteristika, te bez obzira na to naziva li se SPN-om ili sličnim nazivom ili ne, tretira se na isti način kao bilo koja druga institucionalna jedinica dodjelom sektoru ili djelatnosti prema svojoj glavnoj aktivnosti, osim ako taj SPN nema nezavisna prava postepena.
- 2.20. Stoga, društva koja se bave prijenosom finansijskih sredstava, umjetna društva kćeri i jedinice posebne namjene ukupne države bez samostalnosti djelovanja dodjeljuju se sektoru svojih kontrolišućih tijela. Izuzetak se javlja kada su nerezidentna pa se u tom slučaju priznaju odvojeno od svojih kontrolišućih tijela. Ali u slučaju države, aktivnosti društva kćeri odražavaju se u računima države.

Zatvorena finansijska društva

- 2.21. Holding društvo koje ima samo vlasništvo nad društvima kćerima primjer je zatvorenog finansijskog društva. Primjeri drugih jedinica koje se takođe tretiraju kao zatvorena finansijska društva su jedinice sa karakteristikama subjekata posebne namjene kako su opisane gore, uključujući investicione i penzione fondove i jedinice korištene za održavanje i upravljanje bogatstvom za pojedince ili porodice, izdavanje dužničkih instrumenata u ime povezanih društava (takvo društvo može se zvati posrednik) i izvršavanje drugih finansijskih funkcija.
- 2.22. Stepen nezavisnosti od svog društva majke može se pokazati vršenjem značajne kontrole nad svojom aktivom i pasivom u mjeri snošenja rizika i koristi povezanih s aktivom i pasivom. Takve se jedinice klasifikuju u sektoru finansijskih društava.
- 2.23. Subjekt takve vrste koji ne može djelovati nezavisno o svom društvu majci i samo je pasivni vlasnik aktive i pasive ne tretira se kao posebna institucionalna jedinica, osim ako je rezidentna u ekonomiji različitoj od društva majke. Ako je rezidentan u istoj ekonomiji kao i društvo majka, tretira se kao "umjetno zavisno društvo" kako je opisano u nastavku.

Umjetna zavisna društva

- 2.24. Zavisno društvo, u potpunosti u vlasništvu društva majke, može biti osnovano radi pružanja usluga društvu majci ili drugom društvu u istoj grupaciji, radi izbjegavanja poreza, minimiziranja obaveza u slučaju stečaja ili radi osiguranja drugih tehničkih prednosti prema poreskim propisima ili propisima o društvima na snazi u određenoj zemlji.
- 2.25. Uopćeno, takve vrste subjekata ne zadovoljavaju definiciju institucionalne jedinice jer im nedostaje mogućnost djelovanja nezavisno o društvu majci i mogu biti podložne ograničenjima vlasništva ili transakciji aktive koja se nalazi na njihovom bilansu stanja. Njihov nivo proizvodnje i cijena koju za to dobivaju određuje društvo majka koja je (možda s drugim društvima u istoj grupaciji) njihov jedini kupac. One se stoga ne tretiraju kao posebne institucionalne jedinice, nego kao sastavni dio društva majke, a njihovi računi se konsoliduju s onima društva majke, osim ako su rezidentne na ekonomskom području različitom od onoga gdje je rezidentno društvo majka.
- 2.26. Mora se napraviti razlika između umjetnih društava kćeri kako su prethodno opisana i jedinice koja obavlja samo

pomoćne aktivnosti. Pomoćne aktivnosti ograničene su u opsegu na vrstu uslužnih funkcija koje gotovo sva preduzeća trebaju u nekoj mjeri, npr. čišćenje prostorija, vođenje platne liste ili pružanje infrastrukture informacijskih tehnologija za preduzeće.

Jedinice posebne namjene ukupne države

- 2.27. Ukupna država takođe može uspostaviti jedinice posebne namjene, sa karakteristikama i funkcijama sličnim društvima koja se bave prijenosom finansijskih sredstava i umjetnim društvima kćerima. Takve jedinice nemaju ovlaštenje da djeluju nezavisno i ograničene su u opsegu transakcija koje mogu obavljati. Ne snose rizike i koristi povezane s aktivom i pasivom koje imaju. Takve jedinice, ako su rezidentne, tretiraju se kao sastavni dio ukupne države, a ne kao posebne jedinice. Ako su nerezidentne, tretiraju se kao posebne jedinice. Sve transakcije koje obave u inostranstvu odražavaju se u odgovarajućim transakcijama s državom. Stoga, za jedinicu koja pozajmljuje u inostranstvu smatra se da pozajmljuje isti iznos ukupnoj državi, i to pod istim uslovima kao i prvobitno pozajmljivanje.
- 2.28. Sažeto, računi subjekata posebne namjene bez nezavisnih prava postupanja konsoliduju se s društvom majkom, osim ako su rezidentni u različitoj ekonomiji od onoga u kojoj je društvo majka. Postoji jedan izuzetak od ovog općeg pravila, a to je kada nerezidentni SPN uspostavi državu.
- 2.29. Uslovno rezidentne jedinice se definišu kao:
- (a) oni dijelovi nerezidentnih jedinica koji imaju središte prevladavajućeg ekonomskog interesa (u većini slučajeva jedinice koje obavljaju ekonomsku proizvodnju godinu dana ili duže) na ekonomskom području zemlje;
 - (b) nerezidentne jedinice u ulozi vlasnika zemljišta i/ili građevina na ekonomskom području zemlje, ali jedino u pogledu transakcija koje se odnose na spomenuto zemljište ili građevine.
- Uslovno rezidentne jedinice, nezavisno o tome vode li samo djelimične račune i nezavisno o samostalnosti odlučivanja, tretiraju se kao institucionalne jedinice.
- 2.30. Sljedeće se smatra institucionalnim jedinicama:
- (a) jedinice koje imaju samostalnost odlučivanja i potpuni skup računa poput:
 - (1) privatnih i javnih društava;
 - (2) zadruge ili partnerstava priznatih kao nezavisni pravni subjekti;
 - (3) javnih proizvođača koji se prema posebnim zakonima priznaju kao nezavisni pravni subjekti;
 - (4) neprofitnih ustanova priznatih kao nezavisni pravni subjekti; i
 - (5) agencija ukupne države;
 - (b) jedinice koje vode potpuni skup računa i za koje se smatra da samostalno odlučuju usprkos tome što nisu osnovane odvojeno od svog društva majke: kvazi-društva;
 - (c) jedinice koje ne vode nužno potpuni skup računa, ali za koje se smatra da samostalno odlučuju:
 - (1) domaćinstva;
 - (2) uslovno rezidentne jedinice.

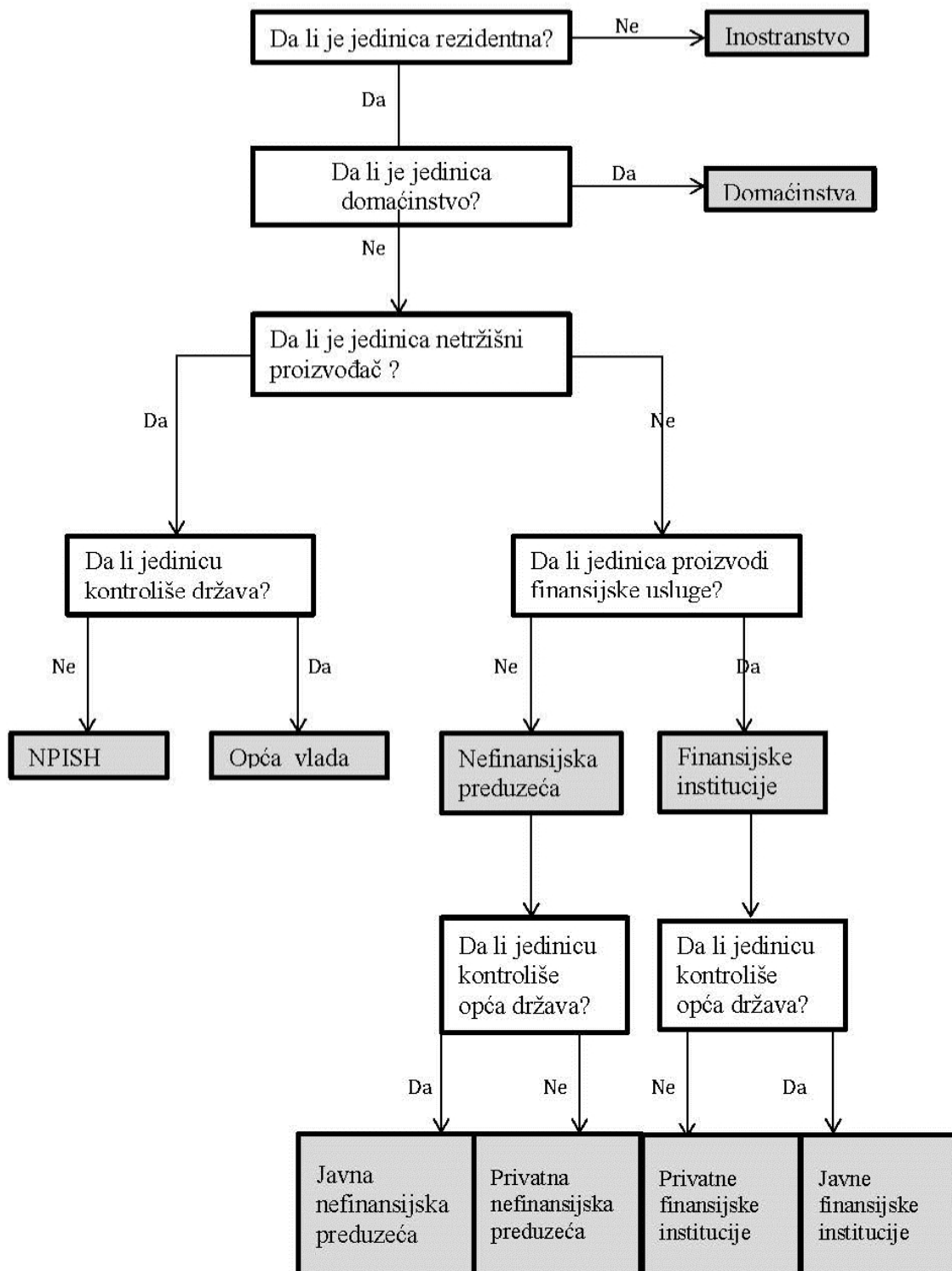
INSTITUCIONALNI SEKTORI

- 2.31. Makroekonomska analiza ne razmatra aktivnosti svake institucionalne jedinice posebno – razmatra ukupne aktivnosti sličnih institucionalnih jedinica. Jedinice se stoga spajaju u grupe koje se nazivaju institucionalni sektori, od kojih se neki dijele na podsektore.

Tabela 2.1. - Sektori i podsektori

Sektori i podsektori				Javni	Domaći privatni	Pod inostranom kontrolom
Nefinansijska preduzeća			S.11	S.11001	S.11002	S.11003
Finansijske institucije			S.12			
Monetarne finansijske institucije (MFI)	Centralna banka		S.121			
	Ostale monetarne finansijske institucije (OMFI)	Preduzeća koja primaju depozite osim Centralne banke	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		Novčani fondovi (NF)	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Finansijska institucije osim monetarnih finansijskih institucija (MFI) i osiguravajućih društava i penzionih fondova (ICPF)	Nenovčani investicioni fondovi (NNIF)		S.124	S.12401	S.12402	S.12403
	Ostali finansijski posrednici, osim osiguravajućih društava i penzionih fondova		S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Pomoćne finansijske institucije		S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Institucije koja se bave prijenosom finansijskih sredstava i zajmodavci		S.127	S.12701	S.12702	S.12703
Osiguravajuća društva i penzioni fondovi (ICPF)	Osiguravajuća društva (IC)		S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Penzioni fondovi (PF)		S.129	S.12901	S.12902	S.12903
Opća vlada			S.13			
Centralna vlada (isključujući fondove socijalne sigurnosti)			S.1311			
Državna vlada (isključujući fondove socijalne sigurnosti)			S.1312			
Lokalna vlada (isključujući fondove socijalne sigurnosti)			S.1313			
Fondovi socijalne sigurnosti			S.1314			
Domaćinstva			S.14			
Poslodavci i samozaposlene osobe			S.141+S.142			
Zaposlenici			S.143			
Primaoci vlasničkog i transfernog dohotka			S.144			
Primaoci vlasničkog dohotka			S.1441			
Primaoci penzija			S.1442			
Primaoci ostalih transfera			S.1443			
Neprofitne ustanove koje služe domaćinstvima			S.15			
Inostranstvo			S.2			
Države članice i institucije i tijela			S.21			
Evropske unije						
Države članice Evropske unije			S.211			
Institucije i tijela Evropske unije			S.212			
Zemlje nečlanice i međunarodne organizacije nerezidentne u Evropskoj uniji			S.22			

Dijagram 2.1 – Raspodjela jedinica u sektore

- 2.33. Institucionalne jedinice se grupišu u sektore na osnovu toga kojoj vrsti proizvođača pripadaju i zavisno o glavnoj aktivnosti i funkciji, koje se smatraju važnim pokazateljima njihovog ekonomskog ponašanja.
- 2.34. Dijagram 2.1. pokazuje kako se jedinice raspoređuju u glavne sektore. Radi utvrđivanja sektora za jedinicu koja je rezidentna, ali ne domaćinstvo, prema dijagramu je potrebno utvrditi kontroliše li je ukupna država ili ne te je li tržišni ili netržišni proizvođač.
- 2.35. Nadzor nad finansijskim ili nefinansijskim preduzećima definiše se kao pravo određivanja opće politike društva, na primjer odabirom prikladnih direktora ako je potrebno.
- 2.36. Pojedina institucionalna jedinica (drugo društvo, domaćinstvo, neprofitna institucija ili državna jedinica) osigurava nadzor nad društvom ili kvazi-društvom ako posjeduje više od polovine dionica s pravom glasa ili ako na drugi način kontroliše glasačku moć više od polovine dioničara.
- 2.37. Za nadzor više od polovine dioničarskih glasova nije potrebno da sama institucionalna jedinica bude vlasnik dionica s pravom glasa. Zavisno društvo, društvo C, može biti zavisno društvo drugog društva B u kojem treće društvo A posjeduje većinu dionica s pravom glasa. Društvo C je zavisno društvo društva B kada društvo B nadzire više od polovine dioničarskih glasova u društvu C ili društvo B posjeduje dionice u C s pravom imenovanja ili smjenjivanja većine upravnika društva C.
- 2.38. Opća vlada osigurava kontrolu nad društvom na osnovu posebnog zakona, odluke ili uredbe kojom se državi daju ovlaštenja određivanja politike društva. Sljedeći pokazatelji su glavni faktori koje treba razmotriti pri odlučivanju kontroliše li država društvo:
- državno vlasništvo nad većinom glasačkih prava;
 - državna kontrola nad upravom ili upravnim tijelom;
 - državna kontrola nad imenovanjem i razrješenjem ključnog osoblja;
 - državna kontrola nad ključnim odborima u subjektu;
 - država posjeduje zlatnu dionicu;
 - posebni propisi;
 - država kao prevladavajući kupac;
 - pozajmljivanje od države.
- Jedan pokazatelj može biti dovoljan za utvrđivanje kontrole, ali, u drugim slučajevima, više zasebnih pokazatelja mogu zajedno dokazivati kontrolu.
- 2.39. Za neprofitne institucije priznate kao nezavisni pravni subjekti, pet pokazatelja koje treba razmotriti su:
- imenovanje odgovornih osoba;
 - mogućnost odobravanja instrumenata;
 - ugovorni sporazumi;
 - stepen finansiranja;
 - stepen izloženosti države riziku.
- Kao i kod društava, jedan pokazatelj može biti dovoljan za utvrđivanje kontrole u nekim slučajevima, ali, u drugim slučajevima, više zasebnih pokazatelja mogu zajedno dokazivati kontrolu.
- 2.40. Razlikovanje između tržišnog i netržišnog, a za subjekte javnog sektora klasifikacija između sektora opće vlade i korporativnog sektora, zavisi o kriterijima određenim u stavu 1.37.
- 2.41. Sektor se dijeli na podsektore prema kriterijima relevantnim za taj sektor; na primjer, država se može podijeliti na centralnu, državnu i lokalnu vladu i fondove socijalne sigurnosti. Time se omogućava precizniji opis ekonomskog ponašanja jedinica.

Računi za sektore i podsektore bilježe sve glavne i sporedne aktivnosti institucionalnih jedinica obuhvaćenih odgovarajućim sektorom.

Svaka institucionalna jedinica pripada samo jednom sektoru ili podsektoru.

2.42. Ako je glavna funkcija institucionalne jedinice proizvodnja dobara i usluga, prvo se mOra odrediti vrsta proizvođača kako bi se dodijelila sektoru.

2.43. Tabela 2.2. prikazuje vrstu proizvođača, glavne aktivnosti i funkcije, koje su karakteristične za pojedine sektore:

Tabela 2.2. -Vrsta proizvođača, glavne aktivnosti i funkcije, razvrstano po sektorima

Vrsta proizvođača	Glavna aktivnost i funkcija	Sektor
Tržišni proizvođač	Proizvodnja tržišnih dobara i nefinansijskih usluga	Nefinansijska preduzeća (S.11)
Tržišni proizvođač	Finansijsko posredovanje uključujući osiguranje Pomoćne finansijske aktivnosti	Finansijske institucije (S.12)
Javni netržišni proizvođač	Proizvodnja i ponuda netržišne proizvodnje za zajedničku i pojedinačnu potrošnju te izvođenje transakcija čija je namjena preraspodjela nacionalnog dohotka i bogatstva	Opća vlada (S.13)
Tržišni proizvođač ili privatni proizvođač za vlastitu finalnu upotrebu	Potrošnja Proizvodnja tržišne proizvodnje i proizvodnje za vlastitu finalnu upotrebu	Domaćinstva (S.14) Kao potrošači Kao preduzetnici
Privatni netržišni proizvođač	Proizvodnja i ponuda netržišne proizvodnje za pojedinačnu potrošnju	Neprofitne ustanove koje služe domaćinstvima (S.15)

2.44. Sektor inostranstva (S.2) odnosi se na tokove i stanja između rezidentnih jedinica i nerezidentnih jedinica – nerezidentne jedinice ne obilježavaju slični ciljevi i vrste ponašanja, nego se prepoznaju kroz tokove i stanja s rezidentnim jedinicama.

Nefinansijska preduzeća (S.11)

2.45. Definicija: sektor nefinansijskih preduzeća (S.11) sastoji se od institucionalnih jedinica koje su nezavisni pravni subjekti i tržišni proizvođači te čija je glavna aktivnost proizvodnja dobara i nefinansijskih usluga. Sektor nefinansijskih preduzeća takođe uključuje i nefinansijska kvazi-preduzeća (vidi stavku 2.13. tačku (f)).

2.46. Uključene su sljedeće institucionalne jedinice:

- privatna i javna preduzeća, koja kao tržišni proizvođači prvenstveno učestvuju u proizvodnji dobara i nefinansijskih usluga;
- zadruga i partnerstva priznati kao nezavisni pravni subjekti, koji kao tržišni proizvođači prvenstveno učestvuju u proizvodnji dobara i nefinansijskih usluga;
- javni proizvođači priznati kao nezavisni pravni subjekti koji kao tržišni proizvođači prvenstveno učestvuju u proizvodnji dobara i nefinansijskih usluga;
- neprofitne ustanove ili udruženja koji služe nefinansijskim društvima, koji su priznati kao nezavisni pravni subjekti i koji kao tržišni proizvođači prvenstveno učestvuju u proizvodnji dobara i nefinansijskih usluga;
- sjedišta društava koja kontrolišu grupaciju preduzeća koja su tržišni proizvođači, ako proizvodnja dobara i nefinansijskih usluga predstavlja prevladavajuću vrstu

aktivnosti cijele grupacije (izmjerena na bazi dodane vrijednosti);

- (f) subjekti posebne namjene čija je glavna aktivnost pružanje dobara i nefinansijskih usluga;
- (g) privatna i javna kvazi-preduzeća koja kao tržišni proizvođači prvenstveno učestvuju u proizvodnji dobara i nefinansijskih usluga.

2.47. Nefinansijska kvazi-preduzeća su svi subjekti koji kao tržišni proizvođači prvenstveno učestvuju u proizvodnji dobara i nefinansijskih usluga i koji ispunjavaju uslove za kvalifikaciju kao kvazi-društva (vidi stavku 2.13. tačku (f)). Nefinansijska kvazi-preduzeća moraju imati dovoljno podataka za sastavljanje potpunog skupa računa te posluju kao da su društva. Faktični odnos s njihovim vlasnikom je odnos preduzeća prema svojim dioničarima.

Nefinansijska kvazi-preduzeća u vlasništvu domaćinstava, državnih jedinica ili neprofitnih ustanova su, zajedno s nefinansijskim preduzećima, okupljena u sektoru nefinansijskih preduzeća, a ne u sektoru svog vlasnika.

2.48. Postojanje potpunog skupa računa, uključujući bilanse stanja, nije dovoljan uslov da bi se tržišni proizvođači tretirali kao institucionalne jedinice, kao što su kvazi-preduzeća. Stoga partnerstva i javni proizvođači, osim onih iz stava 2.46. tačka (a), (b), (c) i (f) i preduzeća s jednim vlasnikom – čak i ako vode potpuni skup računa – uopćeno ne predstavljaju zasebne institucionalne jedinice, budući da ne donose samostalno odluke, a njihovo upravljanje nadziru domaćinstva, neprofitne ustanove ili vlade u čijem su vlasništvu.

2.49. Nefinansijska preduzeća uključuju uslovno rezidentne jedinice koje se tretiraju kao kvazi-društva.

2.50. Sektor nefinansijskih preduzeća se dijeli na tri podsektora:

- (a) javna nefinansijska preduzeća (S.11001);
- (b) nacionalna privatna nefinansijska preduzeća (S.11002);
- (c) inostrano kontrolisana nefinansijska preduzeća (S.11003).

Javna nefinansijska preduzeća (S.11001)

2.51. Definicija: podsektor javnih nefinansijskih preduzeća sastoji se od svih nefinansijskih preduzeća, kvazi-preduzeća i neprofitnih institucija, priznatih kao nezavisni pravni subjekti, koji su tržišni proizvođači i pod kontrolom državnih jedinica.

2.52. Javna kvazi-preduzeća su kvazi-preduzeća u direktnom vlasništvu državnih jedinica.

Nacionalna privatna nefinansijska preduzeća (S.11002)

2.53. Definicija: podsektor nacionalnih privatnih nefinansijskih preduzeća sastoji se od svih nefinansijskih preduzeća, kvazi-preduzeća i neprofitnih institucija, priznatih kao nezavisni pravni subjekti, koji su tržišni proizvođači i koji nisu pod kontrolom državnih jedinica ili nerezidentnih institucionalnih jedinica.

Ovaj podsektor uključuje preduzeća i kvazi-preduzeća za poslove direktnih stranih ulaganja koja nisu klasifikovana u podsektoru inostrano kontrolisanih nefinansijskih preduzeća (S.11003).

Inostrano kontrolisana nefinansijska preduzeća (S.11003)

2.54. Definicija: podsektor inostrano kontrolisanih nefinansijskih preduzeća sastoji se od svih nefinansijskih preduzeća i kvazi-preduzeća koja su pod kontrolom nerezidentnih institucionalnih jedinica.

Ovaj podsektor uključuje:

- (a) sva društva kćeri nerezidentnih društava;

- (b) sva preduzeća koja kontroliše nerezidentna institucionalna jedinica koja sama nije preduzeće, na primjer, preduzeće koje kontroliše strana država. Uključena su preduzeća pod kontrolom grupe nerezidentnih jedinica koja djeluju zajednički;
- (c) sve podružnice ili ostale neinkorporirane agencije nerezidentnih preduzeća ili neinkorporirane proizvođače koji su uslovno rezidentne jedinice.

Finansijska preduzeća (S.12)

2.55. Definicija: sektor finansijskih preduzeća (S.12) sastoji se od institucionalnih jedinica koje su nezavisni pravni subjekti i tržišni proizvođači te čija je glavna aktivnost proizvodnja finansijskih usluga. Takve institucionalne jedinice obuhvataju sva preduzeća i kvazi-preduzeća koja se prvenstveno bave:

- (a) finansijskim posredovanjem (finansijski posrednici); i/ili
- (b) pomoćnim finansijskim aktivnostima (pomoćne finansijske institucije).

Takođe su uključene institucionalne jedinice koje pružaju finansijske usluge, ako se većinom njihove aktive ili pasive ne trguje na otvorenim tržištima.

2.56. Finansijsko posredovanje je aktivnost u kojoj institucionalna jedinica stiče finansijsku aktivu i preuzima pasivu za vlastiti račun obavljajući finansijske transakcije na tržištu. Aktiva i pasiva finansijskih posrednika se preoblikuje ili regrupiraju s obzirom na, na primjer, dospjelost, opseg, rizik itd. u postupku finansijskog posredovanja.

Pomoćne finansijske aktivnosti su aktivnosti povezane s finansijskim posredovanjem, ali same ne uključuju finansijsko posredovanje.

Finansijski posrednici

2.57. Postupak finansijskog posredovanja usmjerava sredstva od trećih strana s viškom prema onima s manjkom sredstava. Finansijski posrednik ne djeluje samo kao zastupnik drugih institucionalnih jedinica, već se izlaže riziku sticanjem finansijske aktive i preuzimanjem pasive za vlastiti račun.

2.58. U postupak finansijskog posredovanja mogu biti uključene sve kategorije pasive, izuzev kategorije pasive ostalih računa potraživanja. Finansijska aktiva uključena u postupak finansijskog posredovanja može se razvrstati u sve kategorije, izuzev kategorije osiguranja, penzionog osiguranja i standardizovanih garancija, ali uključujući kategoriju ostalih računa potraživanja. Finansijski posrednici mogu uložiti svoja sredstva u nefinansijsku aktivu, uključujući nekretnine. Kako bi se smatralo finansijskim posrednikom, društvo treba preuzimati pasivu na tržištu i preoblikovati sredstva. Društva za poslovanje nekretninama nisu finansijski posrednici.

2.59. Funkcija osiguravajućih društava i penzionih fondova je udruživanje rizika. Pasiva takvih institucija su prilagđavanja osiguranja, penzionog osiguranja i standardizovanih garancija. Protustavka pasive su ulaganja osiguravajućih društava i penzionih fondova, djelujući kao finansijski posrednici.

2.60. Investicioni fondovi, dalje u tekstu novčani fondovi (NF) i ne-novčani fondovi (NNF), prvenstveno preuzimaju obaveze izdavanjem udjela ili jedinica u investicionim fondovima. Oni mijenjaju takve fondove sticanjem finansijske aktive i/ili nekretnina. Investicioni fondovi se klasifikuju kao finansijski posrednici. Svaka promjena vrijednosti njihove aktive i pasive, osim vlastitih udjela, odražava se na njihova vlastita sredstva. S obzirom na to da je iznos vlastitih sredstava jednak vrijednosti udjela ili

jedinica investicionog fonda, svaka promjena vrijednosti aktive i pasive fonda odražuje se na tržišnu vrijednost takvih udjela ili jedinica. Investicioni fondovi koji ulažu u nekretnine su finansijski posrednici.

- 2.61. Finansijsko posredovanje je ograničeno na sticanje aktive i preuzimanje pasive s općom javnošću ili njenim određenim i prilično velikim podgrupama. Ako je aktivnost ograničena na male grupe osoba ili porodice, ne radi se o finansijskom posredovanju.
- 2.62. Postoje neki izuzeci od općeg ograničenja finansijskog posredovanja na finansijske transakcije na tržištu. Primjeri su lokalne kreditne banke i štedionice koje se oslanjaju na pripadajuću jedinicu lokalne ili regionalne uprave ili društva za finansijski leasing koja su zavisna o matičnom društvu za sticanje sredstava ili ulaganje sredstava. Ona se klasifikuju kao finansijski posrednici ako posuđivanje ili primanje štednje ne zavisi o pripadajućoj jedinici lokalne ili regionalne uprave ili matičnom društvu.

Pomoćne finansijske institucije

- 2.63. Pomoćne finansijske aktivnosti uključuju pomoćne aktivnosti u realizaciji transakcija vezano uz finansijsku aktivu i pasivu ili transformaciju ili preoblikovanje sredstava. Pomoćne finansijske institucije se ne izlažu riziku sticanjem finansijske aktive ili preuzimanjem pasive. One olakšavaju finansijsko posredovanje. Sjedišta društava, čija su sva ili većina društava kćeri finansijska društva, pomoćne su finansijske institucije.

Finansijska društva koja nisu finansijski posrednici i pomoćne finansijske institucije

- 2.64. Ostala finansijska preduzeća pored finansijskih posrednika i pomoćnih finansijskih institucija su institucionalne jedinice koje pružaju finansijske usluge, ako se većinom njihove aktive ili pasive ne trguje na otvorenim tržištima.

Institucionalne jedinice uključene u sektor finansijskih društava

- 2.65. U finansijski korporativni sektor finansijskih (S.12) uključene su sljedeće institucionalne jedinice:
- (a) privatna ili javna preduzeća koja prvenstveno obavljaju poslove finansijskog posredovanja i/ili pomoćne finansijske aktivnosti;
 - (b) zadruge i partnerstva priznata kao nezavisni pravni subjekti, koja prvenstveno obavljaju poslove finansijskog posredovanja i/ili pomoćne finansijske aktivnosti;
 - (c) javni proizvođači priznati kao pravni subjekti, koji prvenstveno obavljaju poslove finansijskog posredovanja i/ili pomoćne finansijske aktivnosti;
 - (d) neprofitne ustanove koje su priznate kao pravni subjekti i koje prvenstveno obavljaju poslove finansijskog posredovanja i/ili pomoćne finansijske aktivnosti, ili koja pružaju usluge finansijskim preduzećima;
 - (e) sjedišta društava ako sva ili većina njihovih društava kćeri, kao finansijska društva, prvenstveno obavljaju finansijsko posredovanje i/ili pomoćne finansijske aktivnosti. Ta se sjedišta društava klasifikuju kao pomoćne finansijske institucije (S.126);
 - (f) holding društva, ako je glavna uloga vlasništvo nad aktivom grupacije društava kćeri. Sastav grupacije može biti finansijski ili nefinansijski – to ne utiče na klasifikaciju holding društava kao društava koja se bave prijenosom finansijskih sredstava (S.127);
 - (g) subjekti posebne namjene čija je glavna aktivnost pružanje finansijskih usluga;

- (h) neinkorporirani investicioni fondovi koji sadrže portfelje ulaganja u vlasništvu grupe učesnika i kojima uopćeno upravljaju druga finansijska društva. Takvi su fondovi institucionalne jedinice odvojene od upravljačkog finansijskog društva;
- (i) za neinkorporirane jedinice koje prvenstveno obavljaju finansijsko posredovanje i koje su podložne uređenju i nadzoru (u većini slučajeva klasifikovane kao društva koja primaju depozite osim Centralne banke, kao osiguravajuća društva ili kao penzionirani fondovi) smatra se da uživaju samostalnost odlučivanja i da imaju samostalno upravljanje nezavisno o svojim vlasnicima; njihovo ekonomsko i finansijsko ponašanje je slično finansijskim društvima. U tom slučaju se tretiraju kao zasebne institucionalne jedinice. Primjer su podružnice nerezidentnih finansijskih društava.

Podsektori finansijskih preduzeća

- 2.66. Sektor finansijskih preduzeća se dijeli na sljedeće podsektore:
- (a) Centralna banka (S.121);
 - (b) društva koja primaju depozite osim Centralne banke (S.122);
 - (c) novčani fondovi (NF) (S.123);
 - (d) ne-novčani investicioni fondovi (NNIF) (S.124);
 - (e) ostali finansijski posrednici, osim osiguravajućih društava i penzioniranih fondova (S.125);
 - (f) pomoćne finansijske institucije (S.126);
 - (g) društva koja se bave prijenosom finansijskih sredstava i zajmodavci (S.127);
 - (h) osiguravajuća društva (S.128); i
 - (i) penzionirani fondovi (S.129).

Kombinovanje podsektora finansijskih preduzeća

- 2.67. Monetarne finansijske institucije (MFI) kako ih definiše ECB sastoje se od svih institucionalnih jedinica uključenih u podsektore centralne banke (S.121), društava koja primaju depozite osim Centralne banke (S.122) i novčanih fondova (S.123).
- 2.68. Ostale monetarne finansijske institucije sastoje se od onih finansijskih posrednika preko kojih se učinci monetarne politike Centralne banke (S.121) prenose na druge subjekte u ekonomiji. To su društva koja primaju depozite osim Centralne banke (S.122) i NF (S.123).
- 2.69. Finansijski posrednici koji se bave udruživanjem rizika su osiguravajuća društva i penzionirani fondovi. Oni se sastoje od podsektora osiguravajućih društava (S.128) i penzioniranih fondova (S.129).
- 2.70. Finansijska društva osim monetarno finansijskih institucija i osiguravajućih društava i penzioniranih fondova (MFI-a i ICPF-a) se sastoje od podsektora ne-novčanih investicionih fondova (S.124), ostalih finansijskih posrednika, osim osiguravajućih društava i penzioniranih fondova (S.125), pomoćnih finansijskih institucija (S.126) i društava koja se bave prijenosom finansijskih sredstava i zajmodavaca (S.127).

Potpodjela podsektora finansijskih preduzeća na javna, nacionalna privatna i inostrano kontrolisana finansijska preduzeća

- 2.71. Osim podsektora S.121., svaki se podsektor dalje dijeli na:
- (a) javna finansijska preduzeća;
 - (b) nacionalna privatna finansijska preduzeća; i
 - (c) inostrano kontrolisana finansijska preduzeća.
- Kriteriji za ovu potpodjelu su isti kao i za nefinansijska preduzeća (vidjeti stavke od 2.51. do 2.54.).

Tabela 2.3 – Sektor finansijskih institucija i njegovi podsektori

Sektori i podsektori			Javni	Nacionalni privatni	Inostrano kontrolisani
Finansijska preduzeća			S.12		
Monetarne finansijske institucije (MFI)	Centralna banka		S.121		
	Ostale monetarne finansijske institucije (OMFI)	Društva koja primaju depozite osim Centralne banke	S.122	S.12201	S.12202
		Novčani fondovi (NF)	S.123	S.12301	S.12302
				S.12303	S.12303
Finansijska preduzeća osim monetarnih finansijskih institucija (MFI) i osiguravajućih društava i penzionih fondova (ICPF)	Nenovčani investicioni fondovi (NNIF)		S.124	S.12401	S.12402
	Ostali finansijski posrednici, osim osiguravajućih društava i penzionih fondova		S.125	S.12501	S.12502
	Pomoćne finansijske institucije		S.126	S.12601	S.12602
	Društva koja se bave prijenosom finansijskih sredstava i zajmodavci		S.127	S.12701	S.12702
Osiguravajuća društva i penzioni fondovi (ICPF)	Osiguravajuća društva (IC)		S.128	S.12801	S.12802
	Penzioni fondovi (PF)		S.129	S.12901	S.12902

Centralna banka (S.121)

2.72. Definicija: podsektor Centralna banka (S.121) se sastoji od svih finansijskih i kvazidruštava, čija je glavna funkcija emisija primarnog novca, održavanje unutrašnje i vanjske valutne vrijednosti i držanje svih dijelova međunarodnih državnih rezervi.

2.73. U podsektor S.121 se razvrstavaju sljedeći finansijski posrednici:

- (a) nacionalna Centralna banka, uključujući kada je dio Evropskog sistema centralnih banaka;
- (b) centralne monetarne agencije uglavnom javne prirode (npr. agencije koje upravljaju deviznim kursom ili emisijom primarnog novca) koje vode potpuni skup računa i samostalno donose odluke u odnosu na centralnu vladu. Ako se te aktivnosti obavljaju u okviru centralne vlade ili Centralne banke, ne postoji posebna institucionalna jedinica.

2.74. Podsektor S.121 ne uključuje agencije i tijela, osim Centralne banke, koje upravljaju ili nadziru finansijska društva ili finansijska tržišta. Oni se razvrstavaju u podsektor S.126.

Društva koja primaju depozite osim Centralne banke (S.122)

2.75. Definicija: podsektor društava koja primaju depozite osim Centralne banke (S.122) obuhvata sva finansijska i kvazi-društva, osim onih razvrstanih u podsektore Centralne banke i novčanih fondova, koje prvenstveno obavljaju finansijsko posredovanje i čije se poslovanje sastoji od primanja depozita i/ili sličnih substituta za depozite od institucionalnih jedinica, dakle ne samo od monetarnih finansijskih institucija, te odobravanja zajmova i/ili ulaganja u vrijednosnice za vlastiti račun.

2.76. Društva koja primaju depozite osim Centralne banke ne mogu se opisati jednostavno kao "banke" jer mogu obuhvatiti neka finansijska društva koja se ne nazivaju banke ili neka finansijska društva kojima to nije dopušteno u njihovim zemljama, dok neka finansijska društva koja se nazivaju banke ne moraju zapravo biti društva koja primaju depozite.

U podsektor S.122 se razvrstavaju sljedeći finansijski posrednici:

- (a) poslovne banke, "univerzalne" banke, "svenamjenske" banke;
- (b) štedionice (uključujući uzajamne štedionice, štedionice i kreditne zadruge);

(c) poštanske žiro institucije, poštanske banke i žiro banke;

(d) ruralne kreditne banke, poljoprivredne kreditne banke;

(e) zadružne kreditne banke, kreditne zadruge;

(f) specijalizovane banke (npr. trgovačke banke, kuće koje se bave emisijama, privatne banke); i

(g) institucije za elektronski novac koje prvenstveno obavljaju finansijsko posredovanje.

2.77. U podsektor S.122 su razvrstani sljedeći finansijski posrednici, ako se njihovo poslovanje sastoji od primanja sredstava plaćanja od stanovništva u obliku depozita ili u drugim oblicima kao što su kontinuirano izdavanje dugoročnih dužničkih instrumenata:

(a) društva koja odobravaju hipotekarne zajmove (uključujući građevinska preduzeća, hipotekarne banke i hipotekarne kreditne institucije);

(b) lokalne kreditne ustanove.

Inače, finansijski posrednici se razvrstavaju u podsektor S.124.

2.78. Podsektor S.122 ne obuhvata:

(a) sjedišta društava koja nadziru i upravljaju drugim jedinicama grupacije koja se sastoje uglavnom od društava koja primaju depozite osim Centralne banke, ali koji nisu društva za primanje depozita. Takva sjedišta društava se razvrstavaju u podsektor S.126;

(b) neprofitne ustanove koje su priznate kao nezavisni pravni subjekti i koje pružaju usluge društvima za primanje depozita, ali ne obavljaju poslove finansijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126; i

(c) institucije za elektronski novac koje ne obavljaju prvenstveno finansijsko posredovanje.

Novčani fondovi (NF) (S.123)

2.79. Definicija: podsektor NF (S.123) sastoji se od svih finansijskih preduzeća i kvazi-preduzeća, osim onih razvrstanih u podsektorima Centralne banke i kreditnih ustanova, koje prvenstveno obavljaju finansijsko posredovanje. Njihovo poslovanje sastoji se od izdavanja dionice u investicionim fondovima kao sličnih dodataka za depozite od institucionalnih jedinica te, za vlastiti račun, ulaganje prvenstveno u dionice/jedinice novčanih fondova, kratkoročne dužničke instrumente i/ili depozite.

2.80. Sljedeći finansijski posrednici su razvrstani u podsektor S.123: investicioni fondovi uključujući investicione

zaklade, uzajamne investicione fondove i druge oblike kolektivnog ulaganja čiji su udjeli ili jedinice slični dodaci za depozite.

2.81. Podsektor S.123 ne obuhvata:

- (a) sjedišta društava koja nadziru i upravljaju grupacijom koja se sastoji uglavnom od novčanih fondova, ali koji sami nisu novčani fondovi. Ona se razvrstavaju u podsektor S.126;
- (b) neprofitne ustanove koje su priznate kao nezavisni pravni subjekti i koje pružaju usluge novčanim fondovima, ali ne obavljaju poslove finansijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126.

Ne-novčani investicioni fondovi (S.124)

2.82. Definicija: podsektor ne-novčanih investicionih fondova (S.124) sastoji se od svih oblika kolektivnog ulaganja, osim onih razvrstanih u podsektor NF, a koji prvenstveno obavljaju finansijsko posredovanje. Njihovo poslovanje sastoji se od izdavanja dionica ili jedinica u investicionim fondovima koji nisu slični dodaci za depozite i, za vlastiti račun, ulaganja prvenstveno u finansijsku aktivu osim kratkoročne finansijske aktive i nefinansijske aktive (obično nekretnine).

2.83. Ne-novčani investicioni fondovi obuhvataju investicione zaklade, uzajamne investicione fondove i druge oblike kolektivnog ulaganja čije dionice ili jedinice u investicionim fondovima nisu slični dodaci za depozite.

2.84. U podsektor S.124 se razvrstavaju sljedeći finansijski posrednici:

- (a) otvoreni investicioni fondovi čije se dionice ili jedinice u investicionim fondovima, na zahtjev vlasnika, ponovo otkupljuju ili isplaćuju direktno ili indirektno iz aktive preduzeća;
- (b) zatvoreni investicioni fondovi s fiksnim osnovnim kapitalom, gdje investitori koji ulaze ili napuštaju fond moraju kupiti ili prodati postojeće dionice;
- (c) investicioni fondovi za nekretnine;
- (d) investicioni fondovi koji ulažu u druge fondove ("fondovi fondova");
- (e) hedge fondovi koji obuhvataju različite oblike kolektivnog ulaganja, uključujući visoka minimalna ulaganja, jasnu regulaciju i različite strategije ulaganja.

2.85. Podsektor S.124 ne obuhvata:

- (a) penzione fondove koji su dio podsektora penzionih fondova;
- (b) državne fondove posebne namjene, poznate kao fondovi državnog bogatstva. Državni fond posebne namjene razvrstava se u društva koja se bave prijenosom finansijskih sredstava ako je finansijsko društvo. Klasifikacija "državnog fonda posebne namjene" kao dijela sektora ukupne države ili dijela sektora finansijskih društava određuje se prema kriterijima za jedinice posebne namjene ukupne države određenim u stavu 2.27.;
- (c) sjedišta društava koja nadziru i upravljaju grupacijom sastavljenom uglavnom od nenovčanih investicionih fondova, ali koji sami nisu investicioni fondovi. Oni se razvrstavaju u podsektor S.126;
- (d) neprofitne ustanove koje su priznate kao nezavisni pravni subjekti i koje pružaju usluge ne-novčanim investicionim fondovima, ali ne obavljaju poslove finansijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126.

Ostali finansijski posrednici, osim osiguravajućih društava i penzionih fondova (S.125)

2.86. Definicija: podsektor ostalih finansijskih posrednika osim osiguravajućih društava i penzionih fondova (S.125) sastoji se od svih finansijskih društava i kvazi-društva koji prvenstveno obavljaju finansijsko posredovanje preuzimanjem obaveza u oblicima koji nisu gotovina, depoziti ili udjeli u investicionim fondovima ili u vezi sa sistemima osiguranja, penzionog osiguranja i standardizovanih garancija od institucionalnih jedinica.

2.87. Podsektor S.125 uključuje finansijske posrednike koji se pretežno bave dugoročnim finansiranjem. U većini slučajeva, ta prevladavajuća dospelost razlikuje taj podsektor od podsektora OMFI-a (S.122 i S.123). Na osnovu nepostojanja obaveza u obliku udjela u investicionim fondovima koji nisu slični dodaci za depozite ili sisteme osiguranja, penzionog osiguranja i standardizovanih garancija može se utvrditi granica s podsektorima ne-novčanih investicionih fondova (S.124), osiguravajućih društava (S.128) i penzionih fondova (S.129).

2.88. Podsektor ostalih finansijskih posrednika, osim osiguravajućih društava i penzionih fondova (S.125) dalje se dijeli na podsektore sastavljene od finansijskih društava koja obavljaju transakcije sekuritizacije, trgovaca vrijednosnicama i izvedenicama, finansijskih društava koja se bave uzajmljivanjem i specijalizovanih finansijskih društava. To je prikazano u Tabeli 2.4.

Tabela 2.4. – Podsektor ostalih finansijskih posrednika, osim osiguravajućih društava i penzionih fondova (S.125) i njegova potpodjela

Ostali finansijski posrednici, osim osiguravajućih društava i penzionih fondova
Finansijska društva koja obavljaju transakcije sekuritizacije (FVC);
Trgovci vrijednosnicama i izvedenicama;
Finansijska društva koja se bave uzajmljivanjem; i
Specijalizovana finansijska društva

2.89. Podsektor S.125 ne uključuje neprofitne ustanove koje su priznate kao nezavisni pravni subjekti i koje pružaju usluge drugim finansijskim posrednicima, ali ne obavljaju poslove finansijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126.

Finansijska društva koja obavljaju transakcije sekuritizacije (FVC)

2.90. Definicija: finansijska društva koja obavljaju transakcije sekuritizacije (FVC) su preduzeća koja obavljaju transakcije sekuritizacije. FVC koji zadovoljava kriterije institucionalne jedinice razvrstava se u S.125, inače se tretira kao sastavni dio društva majke.

Trgovci vrijednosnicama i izvedenicama, finansijska društva koja se bave posuđivanjem i specijalizovana finansijska društva

2.91. Trgovci vrijednosnicama i izvedenicama (za vlastiti račun) su finansijski posrednici za vlastiti račun.

2.92. Finansijska društva koja se bave posuđivanjem uključuju na primjer finansijske posrednike koji se bave:

- (a) finansijskim leasingom;
- (b) kupoprodajom s otplatom na rate te ličnim ili komercijalnim finansiranjem; ili
- (c) faktoringom.

2.93. Specijalizovana finansijska društva su finansijski posrednici, na primjer:

- (a) društva koja osiguravaju rizični i razvojni kapital;
- (b) društva za finansiranje izvoza/uvoza; ili
- (c) finansijski posrednici koji stiču depozite i/ili slične substitute za depozite ili preuzimaju zajmove samo pri monetarnim finansijskim institucijama; ti finansijski

- posrednici obuhvataju takođe centralne klirinške kuće druge ugovorne strane (CCP-ovi) koji provode inter-MFI otkupne ugovorne transakcije.
- 2.94. Sjedišta društava koja nadziru i upravljaju grupom društava kćeri koja prvenstveno obavljaju finansijsko posredovanje i/ili pomoćne finansijske aktivnosti razvrstavaju se u podsektor S.126.

Pomoćne finansijske institucije (S.126)

- 2.95. Definicija: podsektor pomoćnih finansijskih institucija (S.126) sastoji se od svih finansijskih i kvazi-društava koja prvenstveno obavljaju djelatnosti usko povezane s finansijskim posredovanjem, ali koja sama po sebi nisu finansijski posrednici.
- 2.96. U podsektor S.126 se razvrstavaju sljedeća finansijska i kvazi-društva:
- (a) posrednici u osiguranju, upravnici pri spašavanju i havarijama, konsultanti u području osiguranja i penzija itd.;
 - (b) posrednici za zajmove i vrijednosnice, savjetnici za ulaganje itd.;
 - (c) društva koja izdaju vrijednosnice;
 - (d) društva čija je glavna funkcija davanje garancija na osnovu prijenosa mjenica i sličnih instrumenata;
 - (e) društva koja posluju izvedenim i zaštitnim instrumentima, kao što su zamjene, opcije i terminski ugovori (bez njihovog izdavanja);
 - (f) društva koja osiguravaju infrastrukturu za finansijska tržišta;
 - (g) centralna nadzorna tijela finansijskih posrednika i finansijskih tržišta, ako se radi o odvojenim institucionalnim jedinicama;
 - (h) menadžeri penzionih i zajedničkih fondova itd.;
 - (i) društva koja se bave berzanskom razmjenom dionica i osiguranja;
 - (j) neprofitne ustanove priznate kao nezavisni pravni subjekti i koje pružaju usluge finansijskim društvima, ali ne obavljaju poslove finansijskog posredovanja (vidjeti stavku 2.46. tačku (d));
 - (k) institucije za plaćanje (olakšavaju plaćanja između kupca i prodavaca).
- 2.97. Podsektor S.126 takođe obuhvata sjedišta društava čija su društva kćeri sva ili većinom finansijska društva.

Društva koja se bave prijenosom finansijskih sredstava i zajm davci (S.127)

- 2.98. Definicija: podsektor društava koja se bave prijenosom finansijskih sredstava i zajm davaca (S.127) sastoji se od svih finansijskih i kvazi-preduzeća koji se ne bave niti finansijskim posredovanjem niti pružanjem pomoćnih finansijskih usluga i gdje većina njihove aktive ili pasive nije predmet transakcija na otvorenim tržištima.
- 2.99. U podsektor S.127 se razvrstavaju sljedeća finansijska i kvazi-društva:
- (a) jedinice kao pravni subjekti poput zaklada, ostavina, računa agencija ili društava koji postoje samo na papiru;

Polje 2.1. – Vrste osiguranja

Vrsta osiguranja		Sektor/podsektor
Direktno osiguranje	Životno osiguranje Nosilac osiguranja redovno ili jednokratno plaća osiguravatelju, a osiguravatelj zauzvrat garantuje nosiocu osiguranja plaćanje dogovorenog iznosa ili rente na neki datum ili ranije.	Osiguravajuća društva
	Neživotno osiguranje Osiguranje za pokrivanje rizika poput nezgoda, bolesti, požara, kredita itd.	
Reosiguranje	Osiguranje koje kupuje osiguravatelj radi zaštite od neočekivano velikog broja odštetnih zahtjeva ili izuzetno velikih odštetnih zahtjeva.	Osiguravajuća društva

- (b) holding društva koja imaju kontrolisan nivo udjela u grupaciji društava kćeri i čija je glavna aktivnost vlasništvo nad grupacijom bez pružanja bilo kakvih daljih usluga društvima u kojima su ti vlasnički udjeli, to jest, ne upravljaju drugim jedinicama;
- (c) subjekti posebne namjene koji se kvalifikuju kao institucionalne jedinice i skupljaju sredstva na otvorenim tržištima radi njihovog korištenja od strane društva majke;
- (d) jedinice koje različitim klijentima pružaju finansijske usluge isključivo vlastitim sredstvima ili sredstvima sponzora i preuzimaju finansijski rizik neisplate duga. Primjeri su zajmodavci, društva koja pozajmljuju studentima ili za vanjsku trgovinu iz sredstava dobivenih od sponzora poput državne jedinice ili neprofitne ustanove te zalagaonice koje se većinom bave pozajmljivanjem;
- (e) državni fondovi posebne namjene, poznati kao državni fondovi bogatstva, ako se klasifikuju kao finansijska društva.

Osiguravajuća društva (S.128)

- 2.100. Definicija: podsektor osiguravajućih društava (S.128) sastoji se od svih finansijskih i kvazi-preduzeća koji se prvenstveno bave finansijskim posredovanjem kao posljedica udruživanja rizika uglavnom u obliku direktnog osiguranja ili reosiguranja (vidi stavak 2.59.).
- 2.101. Osiguravajuća društva pružaju usluge:
- (a) životnog i neživotnog osiguranja pojedinačnim jedinicama ili grupama jedinica;
 - (b) reosiguranja drugim osiguravajućim društvima.
- 2.102. Usluge društava za neživotno osiguranje mogu se pružati u obliku:
- (a) osiguranja od požara (npr. poslovna i privatna imovina);
 - (b) osiguranja od odgovornosti (nezgode);
 - (c) osiguranja motornih vozila (vlastita šteta i odgovornost prema trećima)
 - (d) osiguranja u morskom, vazdušnom saobraćaju i prevozu (uključujući energetske rizike);
 - (e) zdravstvenog osiguranja i osiguranja od povreda; ili
 - (f) finansijskog osiguranja (pružanje jamstava ili garancija).
- Društva za finansijsko osiguranje ili kreditno osiguranje, takođe poznati kao garancijske banke, pružaju jamstva ili garancije za osiguranje sekuritizacije i drugih kreditnih proizvoda.
- 2.103. Osiguravajuća društva su uglavnom inkorporirani ili uzajamni subjekti. Inkorporirani subjekti su u vlasništvu dioničara i mnogi kotiraju na berzi. Uzajamni subjekti su u vlasništvu ugovaraoc osiguranja i vraćaju svoju dobit ugovaraocima osiguranja "s dobiti" ili "učestvujućim" ugovaraocima osiguranja kroz dividende i bonuse. "Vlastiti" osiguravaoci su obično u vlasništvu nefinansijskih društava i većinom osiguravaju rizike svojih dioničara.

Socijalno osiguranje	Socijalna sigurnost	Penzije socijalne sigurnosti	Fondovi socijalne sigurnosti
	Učesnike ukupna država	Druga socijalna sigurnost	
	Obavezuje na osiguranje od određenih socijalnih rizika.	Penzije povezane sa zaposlenjem	Sektor poslodavaca, osiguravajućih društava i penzionih fondova ili neprofitnih ustanova koje služe domaćinstvima
	Socijalno osiguranje povezano sa zaposlenošću osim socijalne sigurnosti Poslodavci mogu usloviti zaposlenje osiguranjem zaposlenika od određenih socijalnih rizika.	Drugo socijalno osiguranje povezano sa zaposlenošću	

2.104. Podsektor S.128 ne obuhvata:

- institucionalne jedinice koje zadovoljavaju oba kriterija iz stavke 2.117. One se razvrstavaju u podsektor S.1314;
- sjedišta društava koja nadziru i upravljaju grupacijom koja se sastoji većinom od osiguravajućih društava, ali koja sama nisu osiguravajuća društva. Ona se razvrstavaju u podsektor S.126;
- neprofitne ustanove koje su priznate kao nezavisni pravni subjekti i koje pružaju usluge osiguravajućim društvima, ali ne obavljaju poslove finansijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126.

Penzioni fondovi (S.129)

- Definicija: podsektor penzionih fondova (S.129) sastoji se od svih finansijskih i kvazi-društava koja prvenstveno obavljaju poslove finansijskog posredovanja kao rezultat udruživanja socijalnih rizika i potreba osiguranika (socijalno osiguranje). Penzioni fondovi kao oblici socijalnog osiguranja osiguravaju dohodak u penziji te često penzije nakon smrti i invaliditeta.
- Podsektor S.129 sastoji se samo od onih penzionih fondova socijalnog osiguranja koji su institucionalne jedinice odvojene od jedinica koje ih osnivaju. Takvi samostalni fondovi imaju samostalnost u odlučivanju i vode potpuni skup računa. Nesamostalni penzioni fondovi nisu institucionalne jedinice, nego čine dio institucionalne jedinice koja ih je osnovala.
- Primjeri učesnika u penzionim fondovima uključuju zaposlenike pojedinačnih preduzeća ili grupacije preduzeća, zaposlenike u istoj privrednoj grani ili djelatnosti i osobe iste struke. Odštete uključene u ugovor o osiguranju mogu se:
 - isplaćivati nakon smrti osiguranika udovcu/udovici i djeci;
 - isplaćivati nakon penzionisanja; ili
 - isplaćivati nakon nastanka invaliditeta kod osiguranika.
- U nekim zemljama sve te vrste rizika mogu osiguravati društva za životno osiguranje, kao i penzioni fondovi. U drugim zemljama se zahtijeva da se neki od ovih skupina rizika osiguravaju jedino preko društava za životno osiguranje. Za razliku od društava za životno osiguranje, penzioni fondovi su zakonom ograničeni na određene grupe zaposlenika i samozaposlenih osoba.
- Penzione fondove mogu organizovati poslodavci ili ukupna država. Takođe ih mogu organizovati osiguravajuća društva u ime zaposlenika ili se mogu osnovati posebne institucionalne jedinice za održavanje i upravljanje nad sredstvima za ispunjavanje penzionih prava i raspodjelu penzija.
- Podsektor S.129 ne obuhvata:
 - institucionalne jedinice koje zadovoljavaju oba kriterija iz stavke 2.117. One se razvrstavaju u podsektor S.1314;
 - sjedišta društava koja nadziru i upravljaju grupacijom koja se sastoji pretežno od penzionih fondova, ali koji

sami nisu penzioni fondovi. Ona se razvrstavaju u podsektor S.126;

- neprofitne ustanove koje su priznate kao nezavisni pravni subjekti i koje pružaju usluge penzionim fondovima, ali ne obavljaju poslove finansijskog posredovanja. One se razvrstavaju u podsektor S.126.

Opća vlada (S.13)

- Definicija: sektor opće vlade (S.13) sastoji se od institucionalnih jedinica koje su netržišni proizvođači čija je proizvodnja namijenjena individualnoj i zajedničkoj potrošnji, a koje se finansiraju obaveznim plaćanjima jedinica koje pripadaju drugim sektorima te institucionalnih jedinica koje prvenstveno provode preraspodjelu nacionalnog dohotka i bogatstva.
- U sektoru S.13 uključene su na primjer sljedeće institucionalne jedinice:
 - jedinice opće vlade osnovane u pravnom postupku radi sudske nadležnosti nad ostalim jedinicama na ekonomskom području i radi upravljanja i finansiranja grupe aktivnosti, prvenstveno osiguravajući netržišna dobra i usluge namijenjene za korist zajednice;
 - preduzeće ili kvazi-preduzeće koje je vladina jedinica, ako je njegova proizvodnja uglavnom netržišna, a nadzire ga vladina jedinica;
 - neprofitne ustanove priznate kao nezavisni pravni subjekti, a netržišni su proizvođači i nadzire ih opća vlada;
 - samostalni penzioni fondovi, ako postoji pravna obaveza plaćanja doprinosa i ako opća vlada upravlja fondovima u pogledu određivanja i odobravanja doprinosa i primitaka.
- Sektor opće vlade dijeli se na četiri podsektora:
 - centralna vlada (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1311);
 - državna vlada (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1312);
 - lokalna vlada (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1313);
 - fondovi socijalne sigurnosti (S.1314).

Centralna vlada (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1311)

- Definicija: ovaj podsektor uključuje sva državna administrativna odjeljenja i ostale centralne agencije čija se nadležnost obično prostire na cijelo ekonomsko područje, osim upravljanja fondovima socijalne sigurnosti.
U podsektor S.1311 uključene su neprofitne ustanove koje nadzire centralna država i čija se nadležnost prostire na cijelo ekonomsko područje.
Organizacije za tržišno regulisanje, koje isključivo ili pretežno distribuiraju subvencije, razvrstavaju se u S.1311. Organizacije čija se jedina ili glavna aktivnost sastoji od kupovine, posjedovanja i prodaje poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda razvrstavaju se u S.11.

Državna vlada (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1312)

- Definicija: ovaj se podsektor sastoji od onih vrsta javne uprave koje predstavljaju zasebne institucionalne jedinice i izvršavaju određene upravne funkcije na nižem nivou od

centralne vlade, a višoj od upravnih institucionalnih jedinica na lokalnom nivou, osim upravljanja fondovima socijalne sigurnosti.

U podsektor S.1312 su uključene neprofitne ustanove koje nadzire državna vlada i čija je nadležnost ograničena na ekonomsko područje dotičnih država.

Lokalna vlada (osim fondova socijalne sigurnosti) (S.1313)

2.116. Definicija: ovaj podsektor uključuje one vrste javne uprave čija se nadležnost ograničava samo na lokalni dio ekonomskog područja, osim lokalnih agencija fondova socijalne sigurnosti.

U podsektor S.1313 su uključene neprofitne ustanove koje nadziru lokalne uprave i čija je nadležnost ograničena na ekonomsko područje lokalnih uprava.

Fondovi socijalne sigurnosti (S.1314)

2.117. Definicija: podsektor fondova socijalne sigurnosti uključuje centralne, državne i lokalne institucionalne jedinice čija se glavna aktivnost sastoji od pružanja socijalnih naknada i koje zadovoljavaju sljedeća dva kriterija:

- (a) po zakonu ili po propisima su određene grupe stanovništva obavezne da učestvuju u sistemu ili da plaćaju doprinose; i
- (b) ukupna država je odgovorna za upravljanje institucijama u pogledu određivanja ili odobravanja doprinosa i naknada, nezavisno o svojoj ulozi nadzornog tijela ili poslodavca.

Iznos doprinosa koji plaća određena osoba obično nije direktno povezan s rizikom kojem je ta osoba izložena.

Domaćinstva (S.14)

2.118. Definicija: sektor domaćinstava (S.14) sastoji se od pojedinaca ili grupa pojedinaca kao potrošača i preduzetnika koji proizvode tržišna dobra i nefinansijske i finansijske usluge (tržišni proizvođači) pod uslovom da dobra i usluge ne proizvode posebni subjekti koji se tretiraju kao kvazi-preduzeća. Ovaj sektor uključuje i pojedince ili grupe pojedinaca u ulozi proizvođača dobara i nefinansijskih usluga za isključivo vlastitu finalnu upotrebu.

Domaćinstva u ulozi potrošača se definišu kao male grupe osoba koje dijele isti stambeni smještaj, udružuju svoj dohodak i bogatstvo te zajedno konzumiraju određene vrste dobara i usluga, uglavnom stanovanje i hranu.

Glavni izvori domaćinstava su sljedeći:

- (a) naknade zaposlenicima;
- (b) vlasnički dohodak;
- (c) transferi iz drugih sektora;
- (d) primanja od prodaje tržišnih proizvoda; i
- (e) imputirana primanja od proizvodnje proizvoda za vlastitu finalnu potrošnju.

2.119. Sektor domaćinstava uključuje:

- (a) pojedince ili grupe pojedinaca čija je glavna funkcija potrošnja;
- (b) osobe koje trajno žive u ustanovama i čija je samostalnost djelovanja ili donošenja odluka o ekonomskim pitanjima vrlo ograničena ili nepostojeća (npr. pripadnici crkvenih redova koji žive u samostanima, bolesnici koji se dugo vremena nalaze u bolnicama, zatvorenici koji odslužuju dugotrajne kazne, starije osobe koje trajno stanuju u domovima za starije i nemoćne osobe). Takve se osobe tretiraju kao jedna institucionalna jedinica: jedno domaćinstvo;
- (c) pojedince ili grupe pojedinaca čija je glavna funkcija potrošnja i koji proizvode dobra i nefinansijske usluge za isključivo vlastitu finalnu upotrebu; u sistem

su uključene samo dvije kategorije usluga koje se proizvode za vlastitu finalnu potrošnju: usluge stanovanja u stanovima u vlasništvu stanara i usluge koje proizvode plaćeni zaposlenici;

- (d) preduzeća s jednim vlasnikom i partnerstva koja nemaju pravni status – osim onih koji se tretiraju kao kvazi-preduzeća – i koja su tržišni proizvođači; i
- (e) neprofitne ustanove koje služe domaćinstvima, koje nisu priznate kao nezavisni pravni subjekti ili koje su priznate, ali su manje važnosti.

2.120. U ESA-i 2010. sektor domaćinstava se dijeli na sljedeće podsektore:

- (a) poslodavci (S.141) i samozaposlene osobe (S.142);
- (b) zaposlenici (S.143);
- (c) primaoci vlasničkog dohotka (S.1441);
- (d) primaoci penzija (S.1442);
- (e) primaoci ostalih transfera (S.1443).

2.121. Domaćinstva se razvrstavaju u podsektore prema kategoriji najvećeg dohotka domaćinstva kao cjeline (dohodak poslodavca, naknada zaposlenicima itd.). Ako se u jednom domaćinstvu ostvaruje više dohodaka date kategorije, razvrstavanje se bazira na ukupnom dohotku domaćinstva unutar svake kategorije.

Poslodavci i samozaposlene osobe (S.141 i S.142)

2.122. Definicija: podsektor poslodavaca i samozaposlenih osoba sastoji se od grupe domaćinstava čiji se najveći izvor dohotka ukupnog domaćinstva sastoji od mješovitih dohodaka (B.3) koje vlasnici domaćinstava kao neinkorporiranih preduzeća ostvaruju iz obavljanja svoje aktivnosti u ulozi proizvođača tržišnih dobara i usluga, s plaćenim zaposlenicima ili bez njih, čak i u slučaju kada spomenuti dohodak ne prelazi polovinu ukupnog dohotka domaćinstva.

Zaposlenici (S.143)

2.123. Definicija: podsektor zaposlenika sastoji se od grupe domaćinstava čiji se najveći izvor dohotka ukupnog domaćinstva sastoji od naknada zaposlenicima (D.1).

Primaoci vlasničkog dohotka (S.1441)

2.124. Definicija: Podsektor primaoca vlasničkog dohotka sastoji se od grupe domaćinstava čiji se najveći izvor dohotka ukupnog domaćinstva sastoji od vlasničkog dohotka (D.4).

Primaoci penzija (S.1442)

2.125. Definicija: podsektor primaoca penzija sastoji se od grupe domaćinstava čiji se najveći izvor dohotka ukupnog domaćinstva sastoji od penzija.

Domaćinstva penzionera su domaćinstva čiji se najveći izvor dohotka sastoji od starosnih ili ostalih penzija, uključujući penzije isplaćene od prethodnih poslodavaca.

Primaoci ostalih transfera (S.1443)

2.126. Definicija: podsektor primalaca ostalih transfera sastoji se od grupe domaćinstava čiji se najveći izvor dohotka ukupnog domaćinstva sastoji od dohotka od ostalih tekućih transfera.

Ostali tekući transferi su svi tekući transferi osim vlasničkog dohotka, penzija i dohotka osoba koje trajno žive u ustanovama.

2.127. Ako podaci o relativnim doprinosima izvora dohotka ukupnog domaćinstva nisu dostupni, za potrebe razvrstavanja koristi se dohodak referentne osobe. Referentna osoba domaćinstva je osoba s najvišim dohotkom u domaćinstvu. Ako taj podatak nije dostupan, za određivanje podsektora domaćinstva koristi se dohodak osobe koja se izjasni kao referentna osoba.

2.128. Mogu se koristiti drugi kriteriji za potpodjelu sektora domaćinstava, npr. potpodjela domaćinstava kao

preduzetnika po aktivnosti: poljoprivredna domaćinstva i nepoljoprivredna domaćinstva.

Neprofitne ustanove koje služe domaćinstvima (S.15)

2.129. Definicija: sektor neprofitne ustanove koje služe domaćinstvima (NPISHs) (S.15) sastoji se od neprofitnih ustanova koje su posebni pravni subjekti, koje služe domaćinstvima i koje su privatni netržišni proizvođači. Njihovi glavni izvori su dobrovoljni prilozi domaćinstava u gotovini ili u naturi u njihovoj ulozi potrošača, uplate sredstava ukupne države i vlasnički dohodci.

2.130. Ako takve ustanove nisu jako značajne, nisu uključene u sektor NPISH-a, nego u sektor domaćinstava (S.14), jer se njihove transakcije ne razlikuju od jedinica u tom sektoru.

Netržišni NPISH-ovi koje kontroliše ukupna država razvrstavaju se u sektor ukupne države (S.13).

U sektor NPISH-a su uključene sljedeće glavne vrste NPISH-a koje domaćinstvima pružaju netržišna dobra i usluge:

- (a) sindikati, strukovne ili naučne udruge, udruge potrošača, političke stranke, crkve ili vjerske zajednice (uključujući one koje finansira, ali ne nadzire država) te društveni, kulturni, rekreativni i sportski klubovi; i
- (b) dobrotvorna društva, organizacije za pružanje podrške i pomoći finansirani dobrovoljnim transferima u novcu ili u naturi ostalih institucionalnih jedinica.

Sektor S.15 uključuje dobrotvorna društva, organizacije za pružanje potpore ili pomoći koje služe nerezidentnim jedinicama, a isključuje organizacije čije članstvo osigurava pravo na unaprijed određeni skup dobara i usluga.

Inostranstvo (S.2)

2.131. Definicija: inostranstvo (S.2) je grupa jedinica bez karakterističnih funkcija i izvora; sastoji se od nerezidentnih jedinica koje obavljaju transakcije s rezidentnim institucionalnim jedinicama ili imaju druge ekonomske veze s rezidentnim jedinicama. Njihovi računi omogućavaju opći pregled ekonomskih veza između nacionalne ekonomije i inostranstva. Ovdje su uključene institucije EU-a i međunarodne organizacije.

2.132. Za sektor inostranstva nije obavezno voditi potpuni skup računa, ali je korisno tretirati inostranstvo kao sektor. Sektori se dobivaju raščlanjivanjem ukupne ekonomije kako bi se dobili homogeniji skupovi rezidentnih institucionalnih jedinica koje su sličnog ekonomskog ponašanja, ciljeva i funkcija. To nije slučaj sa sektorom inostranstva: u ovom sektoru se bilježe transakcije i ostali tokovi nefinansijskih i finansijskih preduzeća, neprofitnih ustanova, domaćinstava i ukupne države s nerezidentnim institucionalnim jedinicama te ostale ekonomske veze između rezidenata i nerezidenata, npr. potraživanja rezidenata prema nerezidentima.

2.133. Računi inostranstva uključuju samo transakcije između rezidentnih institucionalnih jedinica i nerezidentnih jedinica, sa sljedećim izuzecima:

- (a) usluge prevoza (do graničnog prelaza države izvoznice), koje pružaju rezidentne jedinice u odnosu na uvezena dobra, prikazuju se u računima inostranstva zajedno s uvozom FOB, čak i kada se radi o proizvodima rezidentnih jedinica;
- (b) transakcije u inostranoj aktivni između rezidenata koji pripadaju različitim sektorima u domaćoj ekonomiji prikazuju se u detaljnim finansijskim računima inostranstva. Te transakcije ne utiču na finansijski položaj države u odnosu na inostranstvo; utiču na finansijske odnose pojedinih sektora s inostranstvom;
- (c) transakcije državnom pasivom između nerezidenata iz različitih geografskih područja prikazuju se u

geografskom presjeku računa inostranstva. Premda ove transakcije ne utiču na ukupne državne obaveze u odnosu na inostranstvo, utiču na obaveze u odnosu na različite dijelove svijeta.

2.134. Sektor inostranstva (S.2) dalje se dijeli na:

- (a) države članice i institucije i tijela Evropske unije (S.21):
 - (1) države članice Evropske unije (S.211);
 - (2) institucije i tijela Evropske unije (S.212);
- (b) države nečlanice i međunarodne organizacije nerezidentne u EU (S.22).